

Constance stijging van behoefte aan meerzorg

Ontwikkelingen meerzorg binnen de gehandicaptenzorg 2019-2021

Gepubliceerd 21 juni 2023

Aanleiding: zorgen over betaalbaarheid en toegankelijkheid van meerzorg

De Nederlandse Zorgautoriteit (NZa) en Zorginstituut Nederland zien sinds 2015 een continue stijging van toegekende meerzorg in de gehandicaptenzorg (GHZ).^{1 2 3 4} Het is van belang om de meerzorgregeling toekomstbestendig te houden, omdat het een waardevol en belangrijk instrument is om invulling te geven aan goede kwalitatieve zorg voor de cliënt. Vanwege signalen en zorgen over de betaalbaarheid en toegankelijkheid van de GHZ, hebben de NZa en het Zorginstituut besloten deze trend gezamenlijk te volgen en verder te onderzoeken. Dit factsheet bevat de resultaten.

Doel: inzicht in uitgaven en cliënten meerzorg (intramuraal met zorg in natura)

De NZa en het Zorginstituut geven met dit factsheet inzicht in:

- het aantal GHZ-cliënten dat meerzorg ontving tussen 2019 en 2021;
- de toename in de uitgaven van meerzorg;
- welke cliënten meerzorg krijgen en welke verschillen hierin zichtbaar zijn.

We bekijken ook de grootste groep cliënten die meerzorg krijgt. Dit zijn cliënten uit de deelsector verstandelijk gehandicapt met een intramurale ZZP7.^{5 6} We geven inzicht in de mate van instroom van cliënten in de VG ZZP7 tussen 2019 en 2021 en het percentage dat binnen één jaar meerzorg kreeg toegekend. Op basis van deze bevindingen gaan de NZa en het Zorginstituut in gesprek met partijen uit het veld om op zoek te gaan naar verklaringen of duidingen.

Toekenning meerzorg

Bij bepaalde zorgprofielen is meerzorg mogelijk. De zorgbehoefte moet dan minimaal 25% hoger zijn dan het best passende zorgprofiel. De zorgaanbieder of de cliënt kan meerzorg aanvragen bij het zorgkantoor. Het zorgkantoor toetst of aan voorwaarden wordt voldaan. Als meerzorg wordt toegekend, bepaalt het zorgkantoor de omvang (een geldbedrag) en de geldigheidsduur. Per 1 oktober 2022 is er een nieuwe systematiek voor meerzorg door de ontwikkeling van meerzorgprofielen.

1 Rapport *Monitor zicht op GHZ 2020*.

2 Rapport *Verkennd onderzoek intramurale GHZ 2015-2019*.

3 Factsheet *Meerzorg in de intramurale GHZ 2015-2019*.

4 Brief aan zorgkantoren over onderzoek meerzorgregeling (kenmerk 402888/949810).

5 We gebruiken in dit factsheet de term ZZP, omdat deze duidt op de bekostiging van de zorgprofielen. De data in het factsheet zijn afkomstig van de gedeclareerde ZZP's.

6 Bij de ZZP7 hoort het zorgprofiel VG07, (besloten) wonen met zeer intensieve begeleiding, verzorging en gedragsregulering.

Bevindingen in cijfers

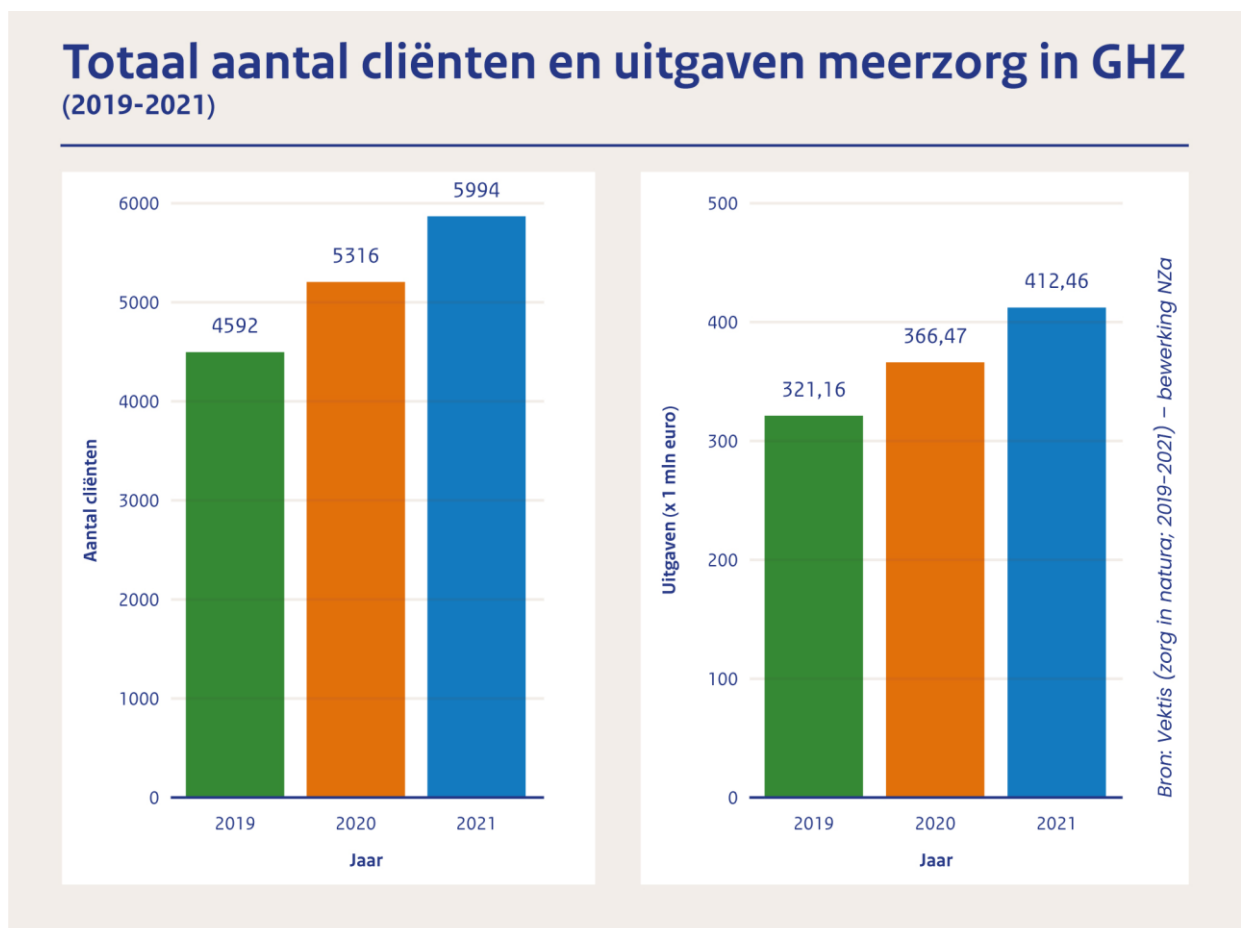
De belangrijkste cijfermatige bevindingen zijn:

- De totale meerzorg uitgaven voor de GHZ (zorg in natura) waren in 2021 ruim 412 miljoen euro. Dit is een stijging van 28% ten opzichte van 2019. Verreweg de meeste GHZ cliënten met meerzorg hebben een ZZP7 indicatie.
- De grootste groep cliënten die de afgelopen jaren vanuit een andere ZZP de intramurale ZZP7 instroomde kwam vanuit de ZZP6.
- De cliënten die zonder Wlz-indicatie de Wlz instromen in een intramurale ZZP7, zijn vaak jong. De gemiddelde leeftijd is 22,6 jaar (mediaan 18 jaar). Deze ingestroomde groep zonder Wlz-indicatie (10% in 2021) krijgt al snel meerzorg toegekend na intramurale opname.
- Het percentage cliënten van deze groep dat binnen één jaar meerzorg krijgt toegekend, ligt ver boven het percentage van alle andere in ZZP7 ingestroomde cliënten. Dit is namelijk 48% vergeleken met 26% van alle in ZZP7 ingestroomde cliënten in 2021.

Cijfers in beeld: cliënten, kosten en deelsectoren

In deze paragraaf geven we de cijfers weer in grafieken. We beschrijven de stijging van het aantal cliënten en de kosten van meerzorg, en meerzorg binnen verschillende deelsectoren.

Figuur 1

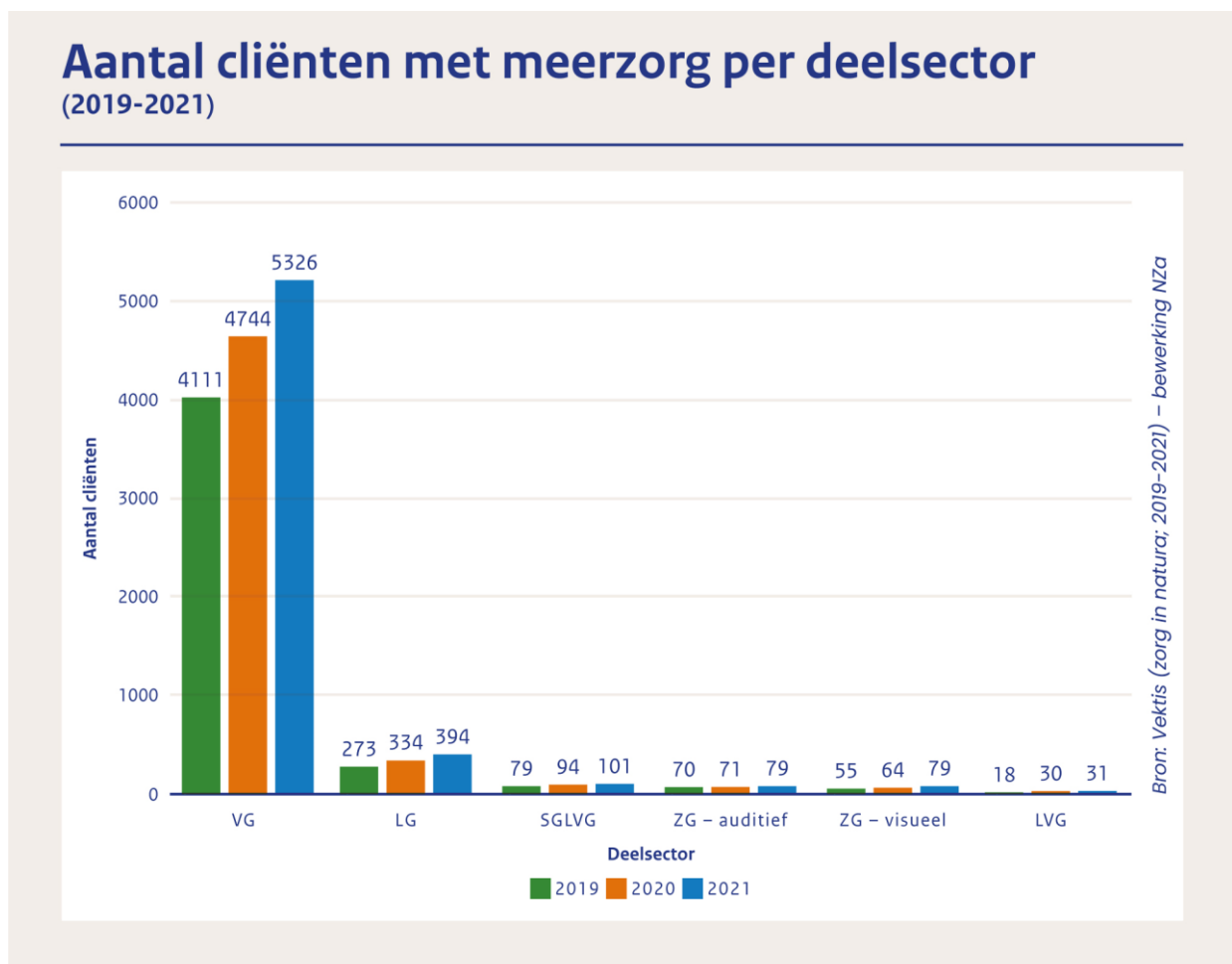
Bron: Vektis (zorg in natura; 2019-2021) – bewerking NZa

Continue stijging van aantal cliënten en kosten meerzorg

Figuur 1 (links) laat een redelijk gelijkmatige stijging zien van het aantal cliënten met meerzorg. Per jaar is een stijging zichtbaar van ongeveer 700 cliënten. De gemiddelde groei per jaar voor het aantal cliënten tussen 2019 en 2021 is 14,2%. Figuur 1 (rechts) laat een soortgelijke stijging zien voor de totale uitgaven aan meerzorg, van ongeveer € 46 miljoen per jaar. De gemiddelde groei per jaar voor de uitgaven tussen 2019 en 2021 is 13,2%. De forse groei van meerzorg, zowel in aantallen cliënten als uitgaven, heeft zich sinds 2015 voortgezet (zie publicaties voetnoten).

De gemiddelde meerzorg uitgaven per cliënt blijven hiermee ongeveer gelijk. Dit bedrag ligt rond de € 60.000 per cliënt per jaar. De stijging komt dus voornamelijk door de stijging in het aantal cliënten dat meerzorg krijgt toegekend. Maar er zijn ook hoge individuele uitgaven voor meerzorg. In 2021 zagen we dat 31 cliënten meer dan € 250.000 per jaar aan meerzorg toegekend hebben gekregen.

Figuur 2

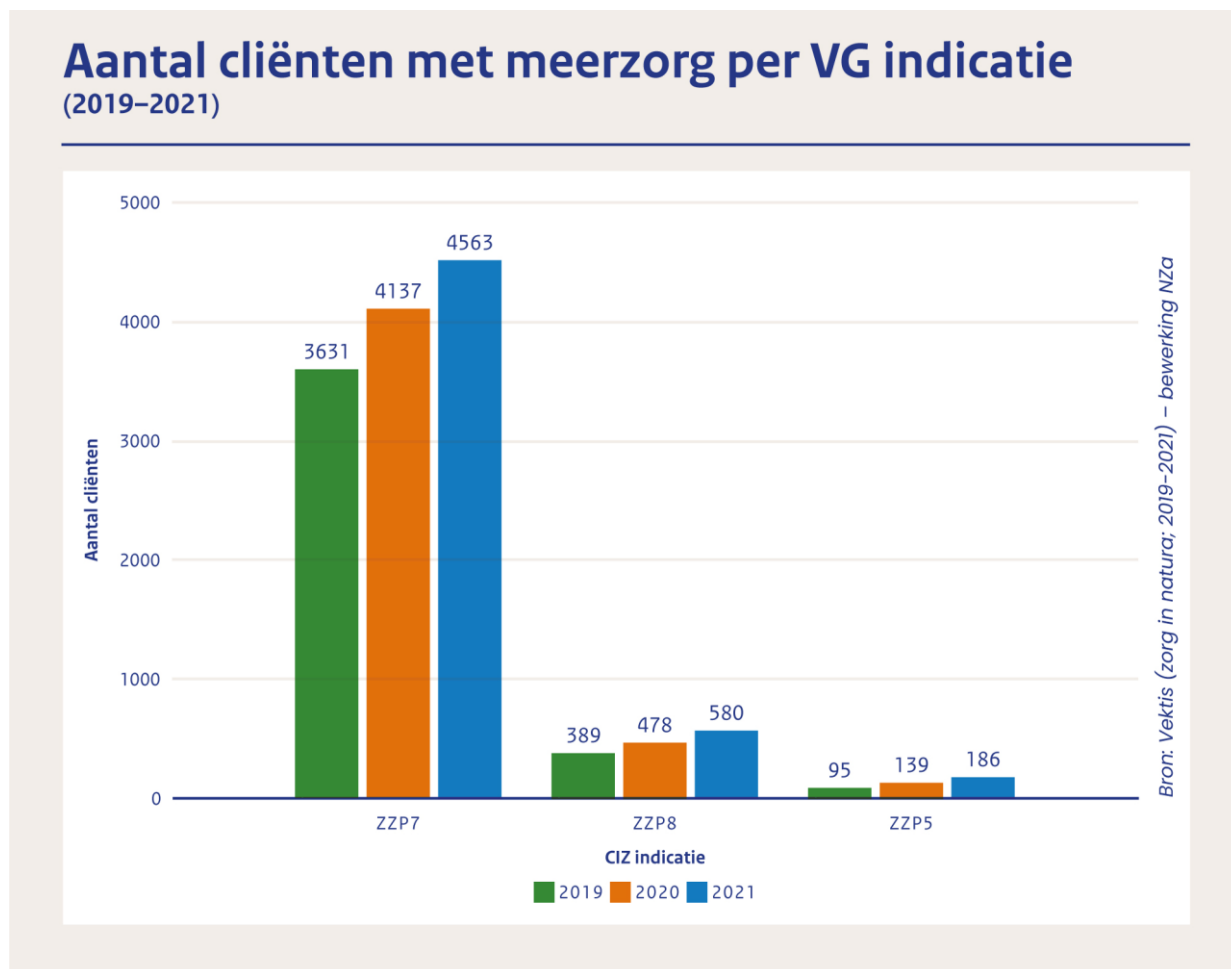

Bron: Vektis (zorg in natura; 2019-2021) – bewerking NZa

Meeste meerzorg binnen de GHZ toegekend in de deelsector VG

We hebben ook gekeken naar de verschillende deelsectoren binnen de GHZ en het aandeel per sector van het aantal cliënten met meerzorg. Figuur 2 laat zien dat de grootste groep van GHZ-meerzorgcliënten uit de deelsector verstandelijk gehandicapten (VG) komt. In 2021 waren er binnen de GHZ meer dan 6.000 cliënten met meerzorg, waarvan er 5.329 (85%) in de deelsector VG zaten.

Figuur 3

Bron: Vektis (zorg in natura; 2019-2021) – bewerking NZa

Meeste meerzorg binnen de VG toegekend in ZZP7

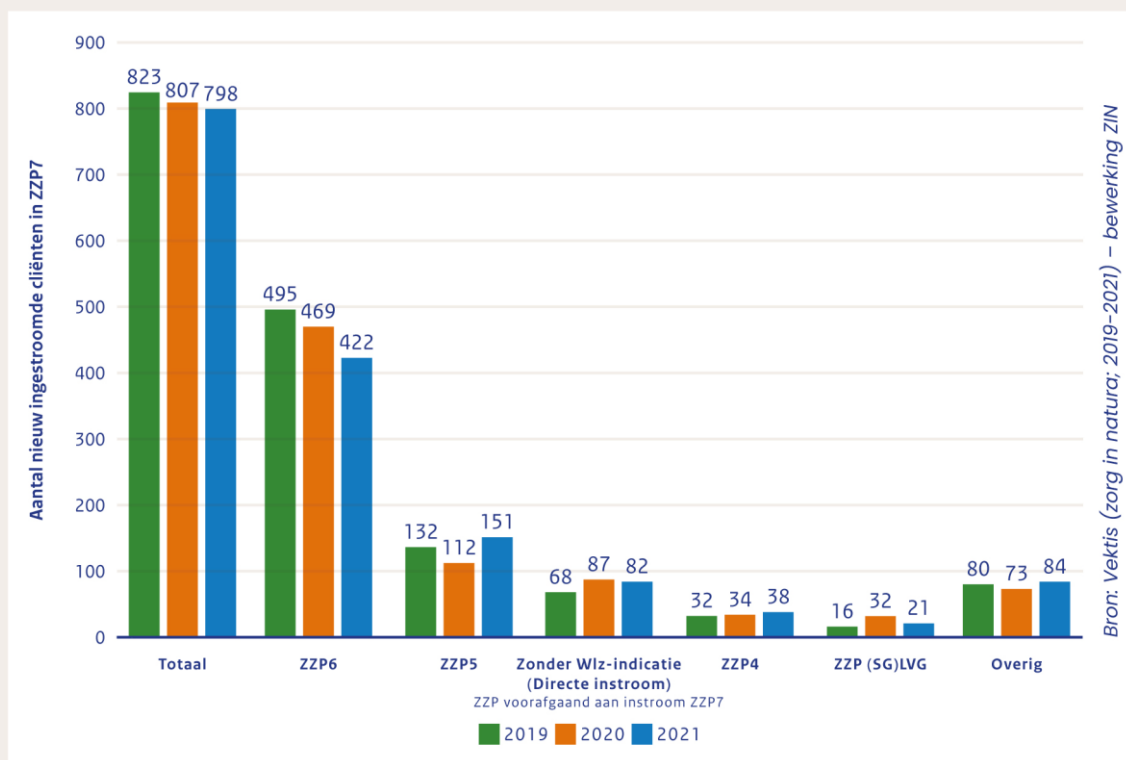
Ook bekijken we de verdeling van meerzorg in de deelsector VG. Hier is de verdeling van meerzorg over de ZZP5, ZZP7 en ZZP8 respectievelijk 580 (11%), 4.563 (86%) en 186 (3%) cliënten in 2021. Figuur 3 laat zien dat de grootste groei in absolute aantallen zichtbaar is in ZZP7. De gemiddelde groei in het aantal VG7 cliënten met Meerzorg tussen 2019 en 2021 is 12,1% per jaar.

Verdieping: instroom in de intramurale VG ZZP7 en de toekenning meerzorg binnen één jaar

Het overgrote deel van de meerzorg wordt toegekend aan intramurale VG-cliënten met een ZZP7. We richten ons daarom in deze paragraaf op deze groep cliënten en specifiek naar cliënten die tussen 2019 en 2021 zijn ingestroomd in de intramurale ZZP7. We kijken daarbij naar hun indicatie voorafgaand aan ZZP7 en naar het toewijzen van meerzorg binnen één jaar na herindicatie naar ZZP7.

Figuur 4

ZZP voorafgaand aan instroom ZZP7 (2019-2021)

Bron: Vektis (zorg in natura; 2019-2021) – bewerking ZIN

Lichte daling ZZP7-instroom, cliënten voornamelijk afkomstig uit ZZP6

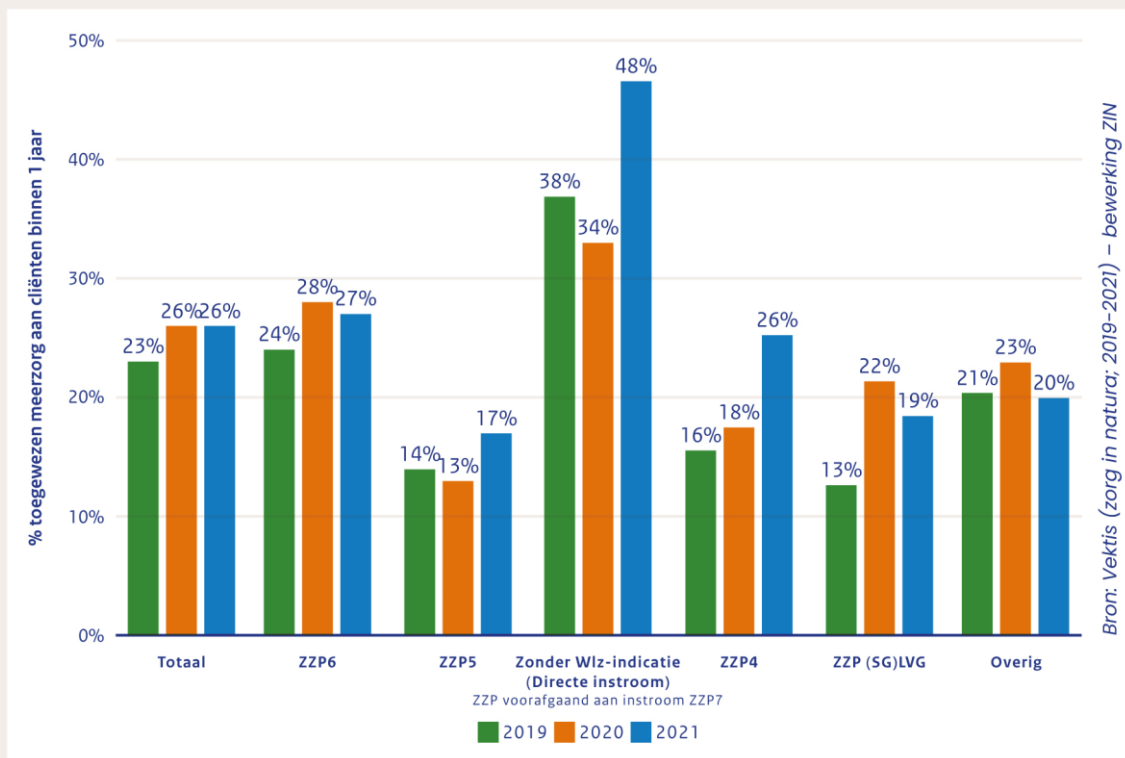
Figuur 4 laat een lichte afname zien in de instroom van cliënten in ZZP7. In 2019, 2020 en 2021 stroomden namelijk respectievelijk 823, 807 en 798 cliënten ZZP7 in. Daarnaast komt het grootste deel van de cliënten die in 2021 in een ZZP7 instromen vanuit ZZP6. Het gaat hier om 53% van de cliënten. Dit is in lijn met eerdere bevindingen uit het rapport van het Zorginstituut 'Verkennd onderzoek intramurale GHZ 2015-2019'. De gemiddelde leeftijd ligt rond de 37 jaar.

Relatief grote groep jonge cliënten zonder een voorafgaande Wlz-indicatie in ZZP7

Uit figuur 4 is af te leiden dat het percentage cliënten dat zonder Wlz-indicatie rechtstreeks met een ZZP7 de intramurale zorg instroomt 10% was in 2021. De gemiddelde leeftijd van deze cliënten is 22,6 jaar (mediaan 18).

Figuur 5

Percentage cliënten dat meerzorg krijgt toegekend (2019-2021)

Bron: Vektis (zorg in natura; 2019-2021) – bewerking ZIN

Kwart van nieuw ingestroomde cliënten ontvangt binnen één jaar meerzorg

Figuur 5 laat zien dat van alle ingestroomde cliënten in de intramurale ZZZP7 in 2019, 2020 en 2021, respectievelijk 189 (23%), 206 (26%) en 210 (26%) binnen één jaar meerzorg ontvangt. Het aantal cliënten dat binnen één jaar meerzorg ontvangt na een herindicatie naar ZZZP7, neemt licht toe. De gemiddelde leeftijd van deze groep cliënten met ZZZP7 en meerzorg is 32 jaar.

Bovengemiddeld veel cliënten zonder eerdere Wlz-indicatie ontvangen meerzorg na instroom in ZZZP7

Het komt verreweg het meest voor dat de groep cliënten die zonder Wlz-indicatie (op jonge leeftijd) de Wlz instroomt, binnen één jaar na instroom in ZZZP7 meerzorg krijgt toegekend. Figuur 5 laat zien dat het in 2019, 2020 en 2021 respectievelijk 38%, 34% en 48% van de cliënten betrof. Deze groep cliënten krijgt ook snel meerzorg toegekend (gemiddeld in 2019 na 102 dagen, in 2020 na 80 dagen en in 2021 na 82 dagen).

Hoe verder?

De NZa en het Zorginstituut gaan met veldpartijen in gesprek om de bevindingen verder te duiden of verklaren. We willen daarbij onder andere in gesprek over:

- de verminderde instroom VG7 versus de toename van toegekende meerzorg;

- het percentage cliënten dat binnen één jaar meerzorg krijgt toegekend na instroom in ZZP7;
- de zorgachtergrond van cliënten die zonder Wlz-indicatie direct instromen in ZZP7.

Deze gesprekken en de eventuele aanbevelingen die daaruit voortkomen, zullen nader onderzocht of gepubliceerd worden.

Daarnaast hebben NZa en het Zorginstituut afgesproken om de cijfers en trends over de meerzorg gezamenlijk verder te volgen, zoals verder onderzoek naar de kosten rondom meerzorg, de variatie in de kosten per cliënt en de eventuele regionale verschillen.